

Bilaga 1.9 Policy för antikorrupktion

EA 190 - 2405

PMU:s policy för antikorrupktion

Bakgrund och strävan

PMU anser att varje människa är unik och att alla människor är lika mycket värda. Alla former av förtryck är en kränkning av detta unika värde. Korrupktion är ett exempel på förtryck/maktmissbruk som kränker människor. I denna policy beskrivs PMU:s syn på korrupktion och hur arbetet för att bekämpa korrupktion skall gå till. Policyn kompletteras med handlingsplaner av mer praktisk karaktär.

Korrupktion medför negativa konsekvenser på olika nivåer. Den är ett hinder för ekonomisk och social utveckling då resurser inte går dit de var tänkta. Den är också ett hinder för utveckling av demokrati och ett fungerande rättssamhälle. För den enskilde innebär det en orättvis resursfördelning som gynnar de rika och de som har makten på bekostnad av de fattiga. I utvecklingssamarbetet innebär korrupktionen fördröjningar och bristande resultat, då mindre resurser går till målgruppen. Att bekämpa korrupktion är därför en nödvändig komponent i kampen mot fattigdom. Korrupktion skadar också människors förtroende för bistånd och därmed givarländernas vilja att ge bidrag.

PMU:s definition

Med korrupktion avser PMU individers eller grupper missbruk av anförtrodd makt eller ställning för otillbörlig vinning. I begreppet korrupktion ingår bland annat:

- **mutor och bestickning:** den som begär och/eller tar emot otillbörlig belöning för sin tjänsteutövning gör sig skyldig till mutbrott. Den som lämnar eller erbjuder otillbörlig belöning gör sig skyldig till bestickning
- **utpressning:** att med tvång förmå någon till handling eller underlåtenhet som innebär ekonomisk skada för den personen eller någon han representerar samt motsvarande vinning för någon annan
- **favorisering och nepotism:** partiskt gynnande av person eller grupp
- **förskingring:** att behålla anförtrodd egendom som skall ges vidare och för vilken man är redovisningsskyldig om detta innebär ekonomisk skada för den drabbade samt motsvarande vinning för någon annan
- **jäv:** att handlägga eller besluta i ärende som angår en själv eller nära anhörig
- **svindleri:** att sprida vilseledande uppgifter bland allmänheten för att påverka priset på vara, värdepapper eller annan egendom
- **penningtvätt:** att med legala ekonomiska transaktioner dölja eller omsätta pengar eller andra tillgångar från brottslig verksamhet.
- **Illegal finansiering av politiska partier:** att i hemlighet finansiera politiska partier där lagstiftning förbjuder sådan finansiering
- **Finansiering av organisationer som är på EU:s sanktionslista:** <https://www.sanctionsmap.eu/#/main>

Policy

PMU:s policy är att aldrig acceptera någon form av korrupktion, att alltid agera och informera berörda parter vid misstanke om korrupktion samt arbeta förebyggande för att förhindra korrupktion. Detta kan i vissa fall innebära att verksamhet försenas, försåras eller avbryts. I jämförelse med den skada korrupktion orsakar är det konsekvenser som PMU är beredd att acceptera.

- Anställda, förtroendevalda personer, andra utsända personer eller anlitate konsulter får inte tillhandahålla, begära eller ta emot någon gåva eller tjänst som kan definieras som korrupktion. Korrupktion accepteras inte heller i insatser finansierade av PMU, vare sig i Sverige eller i samarbetsländerna.
- Vid misstanke om korrupktion skall PMU göra en bedömning om fortsatt utredning enligt av PMU fastställd handlingsplan.
- PMU-anställda, förtroendevalda, andra utsända personer, anlitate konsulter och samtliga PMU:s samarbetsorganisationer är skyldiga att informera PMU vid misstanke om eller konstaterad korrupktion. PMU

Bilaga 1.9 Policy för antikorrupktion

ansvarar för att informera Sida, SMR eller annan extern finansiär. Anmälan om misstanke om korrupktion kan göras via PMU:s klagomålshanteringsystem, som finns beskrivet på PMU:s hemsida, www.pmu.se eller på annat sätt direkt till PMU. En person som informerar PMU om misstänkt korrupktion kan, om så önskas, vara anonym. Den person eller organisation som anmäler misstanke om korrupktion ska, enligt PMU:s policy för klagomålshandtering, inte riskera någon form av vedergällning.

- Anställda är skyldiga att följa PMU:s uppförandekod, där nolltolerans mot korrupktion och skyldighet att rapportera framgår tydligt.

Policyens omfattning

Policyn ska vägleda i hur organisationsstrukturer och system utformas och i hur prioriteringar görs inom insatser; både i Sverige och globalt hos PMU:s partner.

Implementering av policyn

Implementering av policyn sker kontinuerligt i alla stegen från projektidé via situationsanalys till projektdesign och uppföljning/utvärdering.

- Varje verksamhetsansvarig på PMU har ett ansvar att inom sitt verksamhetsområde se till att medarbetarna känner till PMU:s antikorrupktionspolicy samt att den tillämpas i verksamheten.
- Varje PMU-anställd, och andra utsända personer, skall tillämpa policyn i arbetet. Det innebär att vara uppmärksam på och rapportera misstänkt korrupktion enligt fastställda rutiner.
- Varje förtroendevald eller av PMU kontrakterad person skall tillämpa denna policy i sitt uppdrag för PMU.
- Svensk organisation och lokal samarbetspartner skall tillämpa denna policy i det av PMU finansierade samarbetet. Det innebär en skyldighet att informera PMU om varje misstanke om korrupktion inom samarbetet.

Vägledande principer i bekämpningen av korrupktion

För att bekämpa korrupktion inom utvecklingssamarbetet är några grundläggande principer viktiga för samarbetet:

- **Transparens**
Samarbetet bör präglas av öppenhet avseende policyer, strategier, planer, beslut, rapporter och finansiella frågor. Genom möjlighet till insyn stärks kontrollen och förtroende skapas gentemot anställda, givare, samarbetspartners och målgrupp.
- **Mandat och utkrävande av ansvar**
Ansvariga personer och organisationer skall kunna ställas till svars för sina handlingar. Tydliga och väl dokumenterade strukturer för beslut och mandat samt administrativa system för god intern kontroll är viktiga förutsättningar för möjligheten att utkräva ansvar.
- **Delaktighet**
Målgruppen och andra relevanta grupper skall ha ett ägarskap och inflytande över alla processer i utvecklingssamarbetet för att det i praktiken skall vara möjligt att bekämpa korrupktion.

Förebyggande åtgärder

- **Verksamhetsplanering:** Då PMU lägger upp land-/regionprogram, strategier och verksamhetsplaner skall man ta hänsyn till och analysera korrupktionsrisken. En särskild beskrivning skall göras av hur denna risk skall hanteras.
- **Organisationsbedömning:** PMU skall bedöma samarbetsorganisationers kapacitet att hantera beviljade medel på ett tillfredsställande sätt.
- **Insatsbedömning:** Vid bedömning av en insats skall korrupktionsrisken tas i beaktande liksom insatsens möjlighet att bidra till minskad korrupktion. PMU skall säkerställa att planerad verksamhet har tydligt formulerade beskrivningar av aktiviteter, resultat och mål.
- **Uppföljning:** PMU skall verka för och kontrollera att rapporter inkommer på överenskommen tid och att de handläggs inom rimlig tid. Vid misstanke om korrupktion skall PMU, om så anses befogat, tillse att särskild extern revision eller utredning genomförs. Om bevis för misskötsel eller korrupktion framkommer skall PMU överväga att avbryta sitt stöd till insatsen, kräva återbetalning av medel, säga upp avtal och vidta rättsliga åtgärder. Kontroller med särskilt fokus på att upptäcka korrupktion kan genomföras av PMU.
- **Avtal:** Alla samarbets- och projektavtal skall innehålla en särskild antikorrupktionsklausul. Avtalen skall också tydliggöra ansvarsfördelning för åtgärder och uppföljning när korrupktion misstänks.
- **Handlingsplan:** PMU skall ha en handlingsplan, som anger rutiner och arbetssätt för att förebygga, upptäcka och åtgärda korrupktion.

Riskområden

Risken för korrupktion finns i alla sammanhang, men det finns särskilda risker i samband med utvecklings- och katastrofinsatser. Följande är särskilt viktiga att betona:

Exempel på externa risker

- Krig och konflikthärdar
- Utvecklingsprojekt som bedrivs i länder med hög förekomst av korrupktion.
- Svagt utvecklade demokratier och bristande transparens.
- Lågt och ojämnt fördelad ekonomisk tillväxt.
- Svagt utvecklade civila samhällen och bristande mediebevakning.
- Vid upphandlingar av varor eller tjänster.
- Begränsad omfattning av fungerande banksystem

Exempel på interna risker

- Omfattande kontanthantering i en organisation eller ett projekt.
- Nära vänskapsband mellan kollegor och/eller representanter för de avtalande parterna.
- Bristande intern kontroll, t ex brist på dokumenterad intern kontroll eller att kontrollen av hur regelverk och dokumentation följs ersätts av ett alltför stort förtroende för medarbetare.

Skydd mot sexuellt utnyttjande, övergrepp och trakasserier (PSEAH)

Det finns en risk för SEAH i alla sammanhang. Det finns dock en specifik risk i samband med utvecklingssamarbete och humanitära insatser. Det måste finnas beprövade metoder för PSEAH på plats i alla nivåer av arbetet. Följande måste betonas:

Områden där risk för SEAH måste övervägas och förebyggas:

- Programdesign och implementering
- Organisationsstrukturer, policyer och riktlinjer
- Åtgärder och dokumentation
- CRM-mekanismer
- Skydd av förmånstagare och personal
- När man arbetar och möter de mest utsatta grupperna t.ex. barn och flyktingar
- Förmånstagarnas deltagande
- Strukturer för informationssäkerhet
- Roll- och ansvarsfördelning
- Rekrytering och screening av ny personal

CHS-alliansen ger en introduktion till PSEAH på engelska, franska, kiswahili och arabiska via denna länk:

<https://www.chsalliance.org/get-support/resource/pseah-index/>

Uppföljning och utvärdering av policyn

PMU:s ledningsgrupp, eller den gruppen utser, ansvarar för att en uppföljning av policyns efterlevnad görs.